

Statsrådsberedningen

2018-11-26

Dokumentbeteckning

COM (2018) 800

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén- Kommissionens arbetsprogram 2019.

Sammanfattning

Kommissionens arbetsprogram för 2019 går under rubriken ”Hålla vad vi lovar och förbereda oss för framtiden”. I det sista arbetsprogrammet för mandatperioden fokuserar kommissionen på att uppnå överenskommelser om lagförslag som redan har lagts fram för att nå resultat med kommissionens tio politiska prioriteringar. Kommissionen lägger därför fram ett begränsat antal nya initiativ för att ta itu med de kvarvarande utmaningarna samt för att förbereda ett framtida EU med 27 länder. I arbetsprogrammet lägger kommissionen särskild vikt vid åtgärder inom den digitala inre marknaden, en långsiktig och hållbar klimat- och energipolitik, rättsstatens principer samt effektivare beslutsfattande genom omröstning med kvalificerad majoritet inom energi- och klimatpolitik, skattepolitik och socialpolitik. Arbetsprogrammet innehåller även förslag kring Brexit-förberedelser. Arbetsprogrammet innehåller 15 nya initiativ, tio förslag som ingår i s.k. REFIT-åtgärder och information om att 17 förslag dras tillbaka. Kommissionen har tydliggjort att programmet är framtaget i enlighet med principerna om bättre lagstiftning och betonar de tre institutionernas gemensamma ansvar för genomförandet av arbetsprogrammet.

Regeringen välkomnar i stort kommissionens arbetsprogram för 2019. Det är positivt att kommissionen fullföljer de åtaganden som aviserats för mandatperioden. Stort fokus för arbetet under nästkommande år bör ligga i att avsluta pågående förhandlingar. Det är därför naturligt att kommissionen presenterar färre förslag i år. Flera av de nya initiativ som kommissionen presenterar är särskilt positiva då de ligger inom ramen för regeringens

övergripande EU-prioriteringar, exempelvis meddelandet om den inre marknaden, digitala inre marknaden, förstärkningen av rättsstatens principer och EU:s långsiktiga klimatstrategi. Även frågorna om energiunionen och energieffektivisering kopplat till Brexit är positiva. Regeringen välkomnar även initiativet om hormonstörande ämnen men saknar dock några förslag som kommissionen tidigare aviserat gällande kemikalier och cirkulär ekonomi. Sverige har varit och är emot att övergå från enhällighet till kvalificerad majoritet för fler beslut kopplade till skatte- och sociala frågor. Regeringen anser att det är viktigt att värna medlemsstaternas beslutanderätt över dessa områden.

Varje enskilt initiativ som presenteras måste dock bedömas och beredas på sina egna meriter när förslagen väl lagts. Regeringen kommer därför att få anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens årliga arbetsprogram anger politiska prioriteringar och de initiativ som kommissionen avser att presentera under det kommande året. Föreliggande arbetsprogram är det femte och sista arbetsprogrammet för nuvarande kommission. Kommissionen presenterade sitt arbetsprogram för 2019 den 23 oktober 2018.

1.2 Förslagets innehåll

1.2.1 Hålla vad vi lovar och förbereda oss för framtiden

Kommissionens arbetsprogram för 2019 går under rubriken ”Hålla vad vi lovar och förbereda oss för framtiden”. Arbetsprogrammet innehåller ett begränsat antal nya initiativ som bygger vidare på den färdplan som ordförande Jean-Claude Juncker lade fram samtidigt med sitt tal om tillståndet i unionen den 12 september 2018. Kommissionen betonar vikten av att EU koncentrerar sig på de stora frågorna där europeiska insatser tydligt kan göra skillnad. Kommissionen meddelar även att de nu har lagt fram alla lagstiftningsförslag som krävs för att leverera positiva förändringar sett till de tio prioriteringarna för mandatperioden. Arbetsprogrammet utgår därför från kommissionens tio prioriteringar:

1. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar;
2. En sammankopplad digital inre marknad;

3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik;
4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas;
5. En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union;
6. En balanserad och progressiv handelspolitik för att möta globaliseringen;
7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende;
8. Mot en ny migrationspolitik;
9. En starkare global aktör;
10. En union i demokratisk förändring.

I arbetsprogrammet för 2019 presenterar kommissionen endast ett begränsat antal nya initiativ för att fokusera på de förslag som det redan arbetas med. De nya initiativen fokuserar främst på att fullborda arbetet inom migrationsområdet, stärka den ekonomiska och monetära unionen, ta itu med ökade spänningar i det globala handelssystemet, hantera de fortsatta utmaningarna kring rättsstatsprincipen i vissa medlemsstater och att finna ett avtal med Storbritannien om dess utträde ur EU. Kommissionen kommer också att fokusera på genomförandet av den lagstiftning som antagits och utvärdera befintliga regelverk för att förbereda inför framtiden.

Till arbetsprogrammet hör fem bilagor som innehåller 15 nya initiativ, 84 prioriterade pågående förslag, 17 förslag som dras tillbaka och 10 förslag som ingår i s.k. REFIT-åtgärder. Kommissionen har tydliggjort att programmet är framtaget i enlighet med principerna om bättre lagstiftning och betonar de tre institutionernas gemensamma ansvar för genomförandet av arbetsprogrammet.

1.2.2 Resultat med Junckerkommissionens tio prioriteringar

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Kommissionen konstaterar att Europas ekonomi går bra och att man nu måste använda detta tillfälle till att förbereda inför framtida utmaningar. Detta innefattar att fortsätta investera i reformer som genererar en stabil och hållbar tillväxt för unionen. Kommissionen tar även upp framgångarna kring investeringsplanen för Europa, Junckerplanen, och att de kommer att fortsätta arbetet med att identifiera ytterligare sätt att satsa på investeringar.

Vidare framhåller kommissionen vikten av att de lagstiftande institutionerna når överenskommelser kring de återstående förslagen kring övergången till en cirkulär ekonomi. Överenskommelser kring förslaget om engångsplastartiklar lyfts även upp som ett viktigt initiativ för att läckaget av plast ut i haven ska minimeras.

Kommissionens förslag till EU:s fleråriga budgetram (MFF) lyfts även fram som en viktig del för att underlätta genomförandet av de gemensamma målen för nästkommande årtionde. Kommissionen lyfter särskilt fram områdena och utmaningarna kring ungdomsarbetslösheten, migration, säkerhet, den teknologiska och digitala omställningen samt övergången till en mer hållbar ekonomi.

En sammankopplad digital inre marknad

Kommissionen lyfter fram de fördelar den digitala inre marknaden har levererat till EU:s medborgare såsom slopade roamingavgifter och från och med december kommer även EU:s medborgare att kunna handla online utan att diskrimineras utifrån vart de bor.

Vidare framhåller kommissionen vikten av att fullfölja de återstående förslagen kring den digitala inre marknaden som berör upphovsrätt, förordning om integritet och elektronisk kommunikation (ePrivacy) och kontraktsrätt. Kommissionen vill också att upprättandet av ett kompetenscentrum för cybersäkerhet skyndas på för att skydda den inre digitala marknaden.

Kommissionen avser även att presentera en samordnad plan för utvecklingen av artificiell intelligens, en handlingsplan om desinformation och en rekommendation om att inrätta europeiska elektroniska patientjournaler. Inom hälsoområdet väntas även en strategi för hormonstörande ämnen.

En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik

Inom det energi- och klimatpolitiska området vill kommissionen fullfölja de förslag som återstår inom paketet ”Ren energi för alla i EU”. Kommissionen uppmanar även de lagstiftande organen att nå en överenskommelse kring gemensamma regler för importledning av gas inom den europeiska gasmarknaden och att fastställa ny lagstiftningen kring elektricitetsmarknaden. Överenskommelser krävs även kring mobilitetspaketet ”Europa på väg” och kring förslaget om inrättandet av en ram för att underlätta hållbara investeringar. Sammantaget kan dessa klimat- och energiåtgärder försäkra genomförandet av EU:s klimatpolitik och Agenda 2030 samt åtaganden inom Parisavtalet gällande en långsiktig strategi för minskning av växthusgaser. Kommissionen kommer även att presentera rapporter om tillståndet i energiunionen och handlingsplanen om batterier.

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Kommissionen vill se överenskommelser om de pågående förslagen om upprättandet av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i Europeiska unionen, gemensam konsoliderad bolagsskattebas, en rättvis och effektiv beskattning av den digitala ekonomin och mervärdesskatteförslagen

om att förenkla för små företag, göra systemet säkrare mot bedrägerier och modernisera reglerna för mervärdesskattesatserna. Överenskommelser måste även nå kring förslaget om bolagsrätt som ska underlätta för företag att flytta över nationsgränserna och samtidigt skydda arbetstagarnas rättigheter.

Kommissionen vill även se att kapitalmarknadsunionen ska fungera fullt ut för att diversifiera och underlätta finansieringar för företagen över nationsgränserna. Kommissionen lyfter även fram vikten av att upprätta en starkare tillsyn över penningtvätt för att se till att de gällande reglerna efterlevs inom EU.

I syfte att säkerställa de sociala rättigheterna för arbetstagare på den inre marknaden så följer kommissionen nu upp med konkreta initiativ. Kommissionen efterlyser överenskommelser kring etableringen av en europeisk arbetsmarknadsmyndighet samt överenskommelser kring förslaget att skapa en bättre arbetslivsbalans. Därutöver önskar kommissionen att överenskommelser ingår i fråga om översynen av reglerna för samordning av medlemsstaternas socialförsäkringssystem, skydd för arbetstagare mot cancerframkallande kemikalier, tillgång till socialt skydd samt fastställandet av det europeiska tillgänglighetsdirektivet.

En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Kommissionen vill fokusera på att stärka euron och ge valutan en strategisk global roll. Slutförandet av kapitalmarknadsunionen lyfts därför fram som extra viktigt i detta sammanhang. Vidare framhåller kommissionen att det är av vikt att leverera kring förslagen som ingår i arbetet med att fördjupa EU:s ekonomiska- och monetära union, inom detta arbete ingår även de budgetära instrument som kommissionen föreslår till EU:s nästa fleråriga budgetram (MFF). Arbetet med att färdigställa bankunionen och att stärka den europeiska stabilitetsmekanismen måste också prioriteras. Kommissionen kommer även fortsätta arbetet med att stärka och fokusera den europeiska terminen för att stötta och guida medlemsstaterna att uppnå hållbar, inkluderande och långsiktig tillväxt.

En balanserad och progressiv handelspolitik för att möta globaliseringen

Kommissionen avser arbeta för att handelsavtalen med Singapore och Vietnam snarast ska träda i kraft samt slutföra förhandlingarna med Mexiko, Chile och Mercosur. Kommissionen vill också se framsteg i de pågående handelsförhandlingarna med Australien och Nya Zeeland.

Kommissionen vill också se framsteg i förhandlingarna kring förslaget om ett internationellt upphandlingsinstrument. Målsättningen är att undvika diskriminering vad gäller tillträdet för varor och tjänster från tredje länder till den inre marknaden för offentlig upphandling.

I syfte att slutföra arbetet kring en effektiv säkerhetsunion uppmanar kommissionen att överenskommelser nås kring förslagen om brottsbekämpande myndigheters gränsöverskridande tillgång till elektroniska bevis, om marknadsföring och användning av sprängämnesprekursorer, om förbättrade säkerhetsegenskaper för identitetskort och om att underlätta gränsöverskridande tillgång till finansiella uppgifter från brottsbekämpande myndigheter.

Kommissionen lyfter även fram åtgärder för att förebygga spridning av terroristinnehåll online samt att utvidga mandatet för den europeiska åklagarmyndigheten till att omfatta kampen mot gränsöverskridande terrorism.

Kommissionen anser även att informationssystemen kring säkerhet, migration och gränskontroller behöver uppgraderas, samt att överenskommelser måste nås om förbättrad interoperabilitet mellan olika informationssystem.

Kommissionen vill även se överenskommelser kring ett utökat skydd för visseblåsare och vikten kring att EU:s civilskyddsmekanism måste fungera effektivare och att överenskommelser måste nås kring det nya förslaget (rescEU).

Kommissionen lyfter även fram vikten av att följa rättsstatens principer som en del av EU:s grundläggande värderingar. Som en konsekvens av att vissa medlemsstater riskerar att bryta mot rättsstatens principer avser kommissionen lägga fram ett initiativ för att ytterligare stärka 2014 års regelverk kring rättsstatens principer.

Mot en ny migrationspolitik

Kommissionens topprioritet inom migrationsområdet är fortsatt att nå en överenskommelse kring ett välfungerande gemensamt asylsystem som baseras på principerna om ansvarstagande och solidaritet. Bland annat vill kommissionen se överenskommelser kring förslagen om en reformerad Dublinförordning och asylprocedurförordning.

Kommissionen vill också se att de sista stegen tas för att stärka den operativa kapaciteten hos den nya asylmyndigheten som presenterades i samband med Junckers tal kring tillståndet i unionen.

Kommissionen framhåller också vikten av att förstärka de yttre gränserna, en effektiv återvändandepolitik och att minska incitamenten för irreguljär migration. Kommissionen vill därför se snabba överenskommelser om förslaget till reformering av återvändandedirektivet och förslaget om att förstärka Frontex med 10 000 gränskontrollanter till 2020.

Inom området laglig migration behöver även överenskommelse fattas kring förslaget om tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkompetent anställning (blåkortsdirektivet).

Ett meddelande kommer även att presenteras i december kring ömsesidigheten när det gäller viseringskrav.

En starkare global aktör

För att stärka EU som en global aktör vill kommissionen fortsätta arbetet med initiativet kring att effektivisera beslutsfattandet inom den gemensamma utrikes och säkerhetspolitiken (GUSP). Kommissionen avser även att fokusera på arbetet med att implementera EU:s globala strategi för utrikes och säkerhetspolitik (EUGS) samt arbetet med den nya föreslagna Afrika-Europa alliansen för hållbara investeringar och jobb.

Sett till utvidgningen av EU så kommer kommissionen att presentera de årliga rapporterna om framstegen med de berörda länderna. Kommissionen kommer även att bedöma och anta ett yttrande om Bosnien och Hercegovinas begäran att bli ett kandidatland för medlemskap i unionen.

En union i demokratisk förändring

För att skydda de demokratiska värderingarna och de kommande EU-valen från manipulation av tredje land så uppmanar kommissionen att de förslag som ska skydda dessa demokratiska processer nås en överenskommelse kring. Förslaget om att tillåta sanktioner mot europeiska politiska partier om de bryter mot persondataskyddet för att medvetet kunna påverka resultatet av valet till Europaparlamentet ska också prioriteras.

Kommissionen vill även se överenskommelser kring reformer av medborgarinitiativet som ska göra det mer användarvänligt och enklare för medborgare att lansera och stötta nya initiativ. Kommissionen avser även att presentera ett meddelande kring hur de avser stärka rollen kring subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

1.2.3 Att erbjuda alla EU:s medborgare ett starkt perspektiv för framtiden

Arbetsprogrammet tar även vidare färdplanen mot toppmötet i Sibiu som hålls på Europadagen den 9 maj 2019 – sex veckor efter Brexit och två veckor för Europaparlamentsvalet. Det väntas bli ett avgörande ögonblick för det nya EU med 27 medlemsstater som formar sin framtid för åren fram till 2025. Till denna process så kommer kommissionen att bidra med rapporter och meddelanden med ett 2025 perspektiv.

1.2.4 Brexit och förberedelser

Kommissionen meddelar att det görs betydande ansträngningar för att säkerställa att det blir ett avtal mellan Storbritannien och EU om utträdet och ett ramverk för de framtida relationerna. Vissa åtgärder kommer dock att behövas oavsett utfallet av förhandlingarna, kommissionen lägger därför fram två förslag kring dels anpassningar av energieffektivitetsmålen samt ändra reglerna för visum för brittiska medborgare efter Brexit. Kommissionen kommer även före slutet av 2018 att lägga fram ett antal delegerade akter och genomförandetakter som behövs i samband med beredskapsarbetet.

1.2.5 Bättre lagstiftning, genomförande och efterlevnad av EU-lagstiftningen

Arbetsprogrammet innehåller både utvärderingar och uppföljningar som ska genomföras samt de rekommendationerna från REFIT-plattformen. Kommissionen meddelar att de kommer att ägna stor uppmärksamhet kring att arbetet med att EU:s lagar tillämpas korrekt. Ett nära samarbete och kommunikation mellan kommissionen och medlemsstaterna lyfts fram som nyckeln till ett effektivt genomförande av EU-lagstiftningen. Avslutningsvis meddelar kommissionen att de även kommer att fortsätta att prioritera allvarliga överträdelse av EU-lagstiftningen som undergräver mervärdet av EU-reglerna och kommer vidta åtgärder vid behov - vilket de nyligen gjort inom områden kring luftkvalitet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt. Meddelandet utgör inte bindande lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inte aktuellt då förslaget endast utgör ett meddelande.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar i stort kommissionens arbetsprogram för 2019. Det är positivt att kommissionen fullföljer de åtaganden som aviserats för mandatperioden. Stort fokus för arbetet under nästkommande år bör ligga i att avsluta pågående förhandlingar. Det är därför naturligt att kommissionen presenterar färre förslag i år. Flera av de nya initiativ som kommissionen presenterar är särskilt positiva då de ligger inom ramen för regeringens

övergripande EU-prioriteringar, exempelvis meddelandet om den inre marknaden, digitala inre marknaden, förstärkningen av rättsstatens principer och EU:s långsiktiga klimatstrategi. Även frågorna om energiunionen och energieffektivisering kopplat till brexit är positiva. Regeringen välkomnar även initiativet om hormonstörande ämnen men saknar dock några förslag som kommissionen tidigare aviserat gällande kemikalier och cirkulär ekonomi. Sverige har varit och är emot att övergå från enhällighet till kvalificerad majoritet för fler beslut kopplade till skatte- och sociala frågor. Regeringen anser att det är viktigt att värna medlemsstaternas beslutanderätt över dessa områden.

Varje enskilt initiativ som presenteras måste dock bedömas och beredas på sina egna meriter när förslagen väl lagts. Regeringen kommer därför att få anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionens arbetsprogram har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt. Meddelandet utgör inte bindande lagstiftning.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen avser att under 2019 presentera de aviserande nya initiativen för behandling i rådet och Europaparlamentet.

REFIT- Kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat. Målet är att förenkla EU-lagstiftningen och minska kostnaderna för att följa den. Den är tänkt att bidra till ett tydligt, stabilt och förutsägbart regelverk som stödjer tillväxt och nya jobb.

Mercosur- Tullunionen bestående av Argentina, Brasilien, Paraguay, Uruguay och Venezuela.